

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра філософії та релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 03 » 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

для студентів

спеціальності 033 «Філософія»

освітнього рівня другого (магістерського)

освітньої програми 033.00.01 «Філософія»

Київ – 2022

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра філософії та релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ Олексій ЖИЛЬЦОВ

« ____ » _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

для студентів

спеціальності 033 «Філософія»

освітнього рівня другого (магістерського)

освітньої програми 033.00.01 «Філософія»

Київ – 2022

Розробники:

Горбань Олександр Володимирович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії

Робоча навчальна програма розроблена на основі Навчальної програми «Філософія освіти» (автор – академік НАПН України, професор Огнев'юк В.О.) – Київ: Видавництво "Університет" Київського університету імені Бориса Грінченка, 2013. – 34 с.

Викладачі:

Горбань Олександр Володимирович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії

Мартич Руслана Василівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії та релігієзнавства Факультету суспільно-гуманітарних наук
Протокол від 13 вересня 2022 року № 2
Завідувач кафедри _____ д. філос. н., проф. Іван ОСТАЩУК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

_____. _____.20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової програми)

_____ Олександр ГОРБАНЬ

Робочу програму перевірено

_____. _____.20__ р.

Заступник декана _____ Віталій ЗАВАДСЬКИЙ

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

© Горбань О.В., 2022 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	дисципліна обов'язкової навчальної компоненти	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	1	
Семестр	1	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	32	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	50	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни “*Філософія освіти*” – формування у здобувачів в рамках генези цілісного філософського світогляду навичок дослідження тенденцій становлення та розвитку освіти, як соціокультурного феномену через визначення цілей, цінностей, ідеалів освіти і освіченості, результатів освіти та критеріїв їх оцінки.

Мета і завдання курсу гармонійно узгоджується зі стрижневою метою освітньо-наукової програми – підготовка фахівців з філософії, які володіють сучасними теоретичними знаннями та практичними навичками, необхідними для розв'язання складних задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері філософії, філософської освіти та гуманітаристики.

Дисциплінарні компетентності узгоджуються з наступними програмними компетентностями, а саме:

ЗК-01 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-03 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-06 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-08 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК-02 Усвідомлення зв'язків філософської спеціалізації з іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками

СК-03 Здатність формулювати та аргументувати актуальні філософські ідеї, доказово й обґрунтовано викладати результати дослідження

СК-06 Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань

СКу-10 Здатність використовувати широкий спектр філософських концептів і методів для інтерпретації та аналізу соціальних процесів на локальному, національному, європейському та глобальному рівні.

3. Результати навчання за дисципліною

Згідно матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми передбачено зв'язок між навчальною дисципліною «Філософія освіти» та наступними компетентностями:

РН-01 Здійснювати інтелектуальний пошук, виявляти і критично осмислювати актуальні проблеми сучасної філософської думки, розробляти їх в рамках власного філософського дослідження.

РН-04 Пропонувати та обґрунтовувати нові підходи до розв'язання задач і проблем.

РН-05 Використовувати методологію та пізнавальні засоби, що властиві філософії та її застосуванням.

РН-08 Розуміти зв'язки філософії з іншими напрямками філософського дискурсу та іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.

РН-11 Аналізувати, оцінювати і прогнозувати соціальні, політичні, економічні та культурні процеси із застосуванням фахових знань та спеціалізованих навичок розв'язання складних задач філософії.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Усього	у тому числі			
л.		с.	мк.	с.р.	
Змістовий модуль 1.					
Філософське осягнення ідеї освіти					
Тема 1. Філософія освіти в структурі наукового знання. Цілі, ідеали, цінності та результати освіти	20	4	4	2	10
Тема 2. Вчення про людину та його методологічне значення для осягнення феномену освіти. Ідея самопізнання та її значення для розвитку освіти	25	4	4	2	15
Разом за змістовим модулем 1	45	8	8	4	25
Змістовий модуль 2.					
Розвиток ідеї освіти					
Тема 3. Формування і розвиток освітнього простору. Ідея школи та ідея університету	20	4	4	2	10
Тема 4. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. Основні суперечності та проблеми розвитку сучасної освіти	25	4	4	2	15
Разом за змістовим модулем 2	45	8	8	4	25
Семестровий контроль	30				
Усього годин	120	16	16	8	50

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософське осягнення ідеї освіти.

Тема 1. Філософія освіти в структурі наукового знання. Цілі, ідеали, цінності та результати освіти.

Предмет і завдання філософії освіти. Дуалізм філософії освіти. Філософія освіти як галузь пізнання: об'єкт і предмет дослідження. Особливості філософського осягнення освіти. Філософія як світоглядна стратегія освіти. Методологічні функції філософії освіти. Філософія освіти та її взаємодія з іншими галузями філософії та наукового знання. Необхідність філософського осягнення феномену освіти.

Цілі в освіті. Ідеал освіченості. Освічений як інший. Освіченість та ідеал освіченості в різних філософських концепціях та суспільствах. Homo educatus – новий еволюційний вид людини. Єдність мети і результатів освіти. Загальна мета і її результати. Проміжна мета і результати освіти: грамотність, функціональна грамотність, компетентність, культурність. Особистість людини як результат освіти. Критерії результатів освіти і освіченості. Якість освіти як критерій освіти. Суспільний вимір результатів освіти.

Філософське розуміння категорії "цінність". Осягнення освіти як цінності. Еволюція ціннісної феноменології освіти. Цінності консерватизму (класичний реалізм, есенціалізм, перенніалізм, ідеалізм, аналітична філософія) та лібералізму (експерименталізм, соціальний реконструктивізм) в філософії освіти. Особистісна парадигма в освіті. Розуміння цінностей освіти в українській філософії. Національні та загальнолюдські цінності та їх роль у сучасній освіті. Морально-етичні засади розвитку освіти. Формування змісту і методів освіти у контексті цілей і цінностей освіти. Проблема актуальності змісту освіти.

Тема 2. Вчення про людину та його методологічне значення для осягнення феномену освіти. Ідея самопізнання та її значення для розвитку освіти.

Філософське розуміння людини. Людинотворча місія освіти. Ідея освіти. Поняття "освіта" та його різні значення: процес, результат, система, сфера, цінність. Феномен освіти. Освіта як сфера відтворення суспільства і масової соціалізації. Закон суспільного відтворення. Освіта як суб'єкт-суб'єктна взаємодія. Опосередкована (неформальна) та цілеспрямована (формальна) освіта.

Пізнання як головна сфера людської діяльності. Зародження ідеї самопізнання у Стародавньому світі. Концепції самопізнання східних та західних мислителів. Людина як мікрокосм. Ідея єдиної сутності світу. Шляхи реалізація ідеї самопізнання у сучасній освіті.

Змістовий модуль 2. Розвиток ідеї освіти

Тема 3. Формування і розвиток освітнього простору. Ідея школи та ідея університету.

Поняття освітнього простору. Формування освітнього простору. Суб'єкти освітнього простору. Освіта і держава. Розвиток освіти як системи. Регіональна і національна системи освіти. Сфера освіти. Національний і глобальний освітній простір.

Трансформація ідеї освіти з неформальної у формальну. Зародження і розвиток ідеї школи. Навчання, виховання і розвиток людини – головні завдання школи. Учень і вчитель – суб'єкти освітнього процесу. Школа в системі сучасної освіти.

Зародження і трансформація ідеї університету: Піфагорійський союз, Академія Платона, Лікей Арістотеля. Ідея університету в середньовіччі. Magna Charta і розвиток університетської автономії. Ідея класичного університету в працях В. Гумбольдта, Х.Ортега-і-Гассета, К. Ясперса, С. І. Гессена. Універсалізація діяльності сучасного університету. Криза університету. Посткласичний університет. Дослідницький університет та пріоритети його діяльності. Особливості розвитку університетської освіти в Україні.

Тема 4. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. Основні суперечності та проблеми розвитку сучасної освіти.

Філософське розуміння розвитку. Наука і освіта - визначальні чинники суспільного розвитку. Концепція суспільства знань. Теорія людського капіталу. Освіта і сталий людський розвиток. Сукупний інтелект нації та її конкурентоспроможність. Освіта в структурі індексу людського розвитку. Прогнозування розвитку освіти.

Основні тенденції в розвитку сучасної освіти. Кризи в освіті та криза освіти. Масова освіта: потреби особистості і суспільства. Концепція освіти упродовж життя: реалії і потреби. Національна і глобальна освіта: відчуженість, взаємодія, інтеграція. Освіта як відкрита система: виклики і перспективи. Суперечності глобального освітнього простору.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	4	4	4	4
2	Відвідування семінарських (практичних) занять	1	4	4	4	4
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	4	40	4	40
5	Індивідуальне завдання	30	-	-	-	-
6	Опрацювання фахових видань	10	-	-	-	-
7	Написання реферату	15	-	-	-	-
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	2	50	2	50
9	Виконання тестового контролю	10	-	-	-	-
10	Лабораторне заняття (допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-
11	Творча робота (в т.ч. есе)	20	-	-	-	-
12	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	108	-	108
13	Коефіцієнт	60	60/216=0,28			
14	Семестровий контроль	40	екзамен			

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчання студентів самостійно працювати з різними джерелами інформації;
- творче сприйняття і осмислення навчального матеріалу;

- формування навичок щоденної навчальної самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання.

Самостійна робота студентів повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бали
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бал

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1.		25	10
1	В контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	10	5
2	В контексті другої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	15	5
Змістовий модуль 2.		25	10
3	В контексті третьої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	10	5
4	В контексті четвертої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	15	5
Разом		50	20

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Модульний контроль проводиться у вигляді письмової роботи або тестування і оцінюється максимально в 25 балів. При тестуванні, кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

Рівень знань	Оцінка	Критерії оцінювання відповіді МК
Відмінний рівень	21 – 25	Відповідь студента: <ul style="list-style-type: none"> - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірне розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
Добрий рівень	16 – 20	Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: <ul style="list-style-type: none"> - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.

Задовільний рівень	11 – 15	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме: <ul style="list-style-type: none"> - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок;
Незадовільний рівень	0 – 10	Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті. У випадку проведення екзамену онлайн (на час карантинних заходів та/або військового стану) – підсумковий контроль проводиться у вигляді тестування у ЕНК

Рівень знань	Оцінка	Критерії оцінювання відповіді
Відмінний рівень	31 – 40	Відповідь студента: <ul style="list-style-type: none"> - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірно розуміння змісту основних теоретичних

		<p>положень;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
Добрий рівень	21 – 30	<p>Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	11 – 20	<p>Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок;
Незадовільний рівень	0 – 10	<p>Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.</p>

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Предмет і завдання філософії освіти.
2. Філософія освіти як галузь пізнання: співвідношення з іншими галузями знання.
3. Дуалізм філософії освіти та проблеми її становлення.
4. Співвідношення понять «культура», «освіта», «світогляд», «філософія».
5. Характеристика і співвідношення понять «освіта», «педагогічна діяльність», «філософія освіти».
6. Головні функції філософії освіти.
7. Філософське вчення про людину та його методологічне значення для розвитку освіти.
8. Специфіка філософського рівня осягнення проблем освіти.
9. Проблема інституціоналізації філософії освіти.
10. Міждисциплінарний характер філософії освіти.
11. Ідея освіти та її витоки.
12. Феномен освіти.
13. Освіта як процес навчання і виховання.
14. Опосередкована та цілеспрямована освіта.
15. Освіта як система.
16. Освіта як соціальна технологія.
17. Історичні етапи розвитку взаємодії філософії та освіти.
18. Вітчизняні традиції педагогічної та виховної діяльності (філософський аспект).
19. Сутнісна характеристика поняття “освітня парадигма”.
20. Мова і освіта.
21. Цілі освіти.
22. Освіта як цінність.
23. Цінності в освіті.
24. Криза освіти кінця ХХ ст., її основні прояви і причини.
25. Освіта в інформаційному суспільстві.
26. Поняття «ідеал освіченості», його історична конкретність та мінливість.
27. Філософсько-методологічні засади освітньо-педагогічної прогностики.
Інтеграційні тенденції освітніх систем і технологій в умовах глобалізації.
28. Людинотворча місія освіти.
29. Освіта як духовне народження людини.
30. Освіта як суб'єкт-суб'єктна взаємодія.
31. Освіта як сфера відтворення суспільства і масової соціалізації.
32. Розвиток синергетичної методології у вітчизняній науці.
33. Новітні філософсько-методологічні розробки щодо навчально-виховного процесу.
34. Філософсько-педагогічні проблеми теорії та практики індивідуалізації процесу навчання та виховання.
35. Головні світоглядні цінності української освіти і виховання.
36. Ментальний чинник перетворення і реформування освіти.
37. Роль національної культури, мови у формуванні духовності сучасної людини.
38. Народна та елітарна концепції формування особистості.

39. Проблеми формування критичної свідомості і особистісної самоідентифікації людини в сучасному світі.
40. Сутність філософських підходів до управління освітою (емпірико-аналітична, марксистська та постмодерністська концепції).
41. Проблема співвідношення науки та управлінської практики у сфері освіти.
42. Проблема формування нової філософської парадигми вітчизняної освіти та її концептуалізація.
43. Сучасні напрями філософії освіти в Україні.
44. Основні тенденції розвитку сучасної освіти.
45. Філософія освіти і тенденції створення єдиного освітнього простору в контексті Болонського процесу.
46. Роль і можливості України в євроінтеграційних освітніх тенденціях сучасності.
47. Методологічні засади стандартизації у сфері освіти.
48. Співвідношення освітніх стандартів і творчого характеру освітньо-педагогічної діяльності.
49. Університет як ідея єдності науки і освіти.
50. Місія університету в культурі.
51. Багаторівнева система підготовки фахівців: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр, доктор філософії.
52. Автономія університету
53. Гуманітарна освіта і проблема профілю вищого навчального закладу.
54. Освіта і дослідження в сучасному університеті.
55. Гумбольтівська концепція класичного університету та її розвиток.
56. Освіта як сфера послуг.
57. Глобалізаційні процеси в освіті.
58. Освіта у стратегії боротьби з бідністю.
59. Концепція безперервної освіти.
60. Освіта і сталий людський розвиток.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Кількість балів
A	90-100
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	35-59
F	0-34

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год., із них: лекції – 16 год., семінарські заняття – 16 год., самостійна робота – 50 год., модуль. контр. – 8 год., семестр. контр. – 30 год.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Філософське осягнення ідеї освіти (108 балів)		Змістовий модуль 2. Розвиток ідеї освіти (108 балів)	
Теми	1	2	3	4
Лекції (теми, бали)	Тема 1. Філософія освіти в структурі наукового знання. Цілі, ідеали, цінності та результати освіти (2 бали)	Тема 2. Вчення про людину та його методологічне значення для осягнення феномену освіти. Ідея самопізнання та її значення для розвитку освіти (2 бали)	Тема 3. Формування і розвиток освітнього простору. Ідея школи та ідея університету (2 бали)	Тема 4. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. Основні суперечності та проблеми розвитку сучасної освіти (2 бали)
Семінарські заняття (теми, бали)	Філософія освіти в структурі наукового знання. Цілі, ідеали, цінності та результати освіти (20 + 2 балів)	Вчення про людину та його методологічне значення для осягнення феномену освіти. Ідея самопізнання та її значення для розвитку освіти (20 + 2 балів)	Формування і розвиток освітнього простору. Ідея школи та ідея університету (20 + 2 балів)	Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. Основні суперечності та проблеми розвитку сучасної освіти (20 + 2 балів)
Самостійна робота	Самостійна робота до першої теми (5 балів)	Самостійна робота до другої теми (5 балів)	Самостійна робота до третьої теми (5 балів)	Самостійна робота до четвертої теми (5 балів)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)	МКР 2 (25 балів)	МКР 3 (25 балів)	МКР 4 (25 балів)
Семестровий контроль	Екзамен (40 балів)			

8. Рекомендована література

1. Аквінський Тома. Коментарі до Арістотелевої «Політики» / Пер. з латини О.Кислюка; Передм. В. Котусенка. – К.: Основи, 2000. – 794с.
2. Андрущенко В. Філософія освіти XXI століття: у пошуках перспективи // Філософія освіти. № 2, 2005. , № 1 (3), 2006.
3. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю. – К.: Знання України, 2004. – 804с.
4. Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О.Кислюка. – К.: Основи, 2000. – 239с.
5. Арістотель. Нікомахова етика / Переклав з давньогрецької Віктор Ставнюк. – К.: «Аквілон - Плюс», 2002. – 480с. – С. 457 – 467.
6. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія. – К.: Атіка, 2009. – 684с.: іл. 30
7. Вища освіта України і Болонський процес: Навч.посібник / За ред. В.Г.Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
8. Вітгенштайн Людвіг Tractatus Logico – Philosophicus; Філософські дослідження. – К.: Основи, 1995. – 311с.
9. Габермас Ю. Ідея Університету – навчальні процеси // Ідея Університету: Антологія. – Львів, 2002.
10. Гадамер, Ганс – Георг. Істина і метод: Пер. з нім. – К.: Юніверс, 2000. Т.І : Герменевтика I: Основи філософ. герменевтики. – 464с. – Бібліогр.: 1с. . С. 133-140.
11. Гегель, Г.В.Ф. Феноменологія духу / З нім. пер. П.Таращук; Наук. ред. пер. Ю.Кушаков. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 548с.
12. Гордон Драйден, Джаннетт Вос. Революція в навчанні / Перекл. з англ. М.Олійник. – Львів: Літопис, 2005. – 542с.
13. Д'юї Джон. Демократія і освіта. – Львів: Літопис, 2003. – 294с.
14. Дзвінчук Дмитро. Освіта в історико – філософському вимірі: тенденції розвитку та управління. – Монографія. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2006. – 378с.
15. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040с.
16. Ідея Університету: Антологія / Упоряд. : М.Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська; відп. ред. М.Зубрицька. – Львів: Літопис, 2002. – 304с.: іл.
17. Історія філософії. Словник / За заг. ред. В.І. Ярошовця. – К.: Знання України, 2006. – 1200с.
18. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О.О.Любар; За ред. В.Г. Кременя. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 766с. – (Вища освіта XXI століття).
19. Кант, Іммануїл. Критика чистого розуму / Пер. з нім. та приміт. І. Бурковського. – К.: Юніверс, 2000. – 504с. Парал. тит. арк. нім.
20. Квек М. Національна держава, глобалізація та Університет як модерний заклад // Ідея Університету: Антологія. – Львів, 2002.
21. Кремень В. Вища освіта в соціокультурних змінах сучасності / В. Кремень. – Вища освіта України. – 2007 - №3. –С.9-13.

22. Кремень В. Підготовка вчителя в умовах переходу загальноосвітньої школи на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання // Вища школа. – К., 2003. – с.3-11.
23. Кремень В. Філософія людиноцентризму у світлі національної ідеї / В. Кремень // Вища освіта України. – 2009. - №1. – С.5-12.
24. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум. / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2007. – 575с.
25. Крижко В.В. Антологія аксіологічної парадигми освіти. Навч. посібник. – К.: Освіта України, 2005. – 440с.
26. Крижко В.В. Аксіологічний потенціал державного управління освітою. Навч. посібник / Крижко В.В., Мамаєва І.О. – К.: Освіта України, 2005. – 224с.
27. Лутай В. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. Лутай. – Вища освіта України. – 2009. - №1. – С.33-35.
28. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: Навчальний посібник. – К.: Центр «Магістр-С» Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256с.
29. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина ХІХ – ХХ ст.) : Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д. Березівська та ін. – К.: Наук. світ, 2003. – 418с.
30. Мироненко В. Проблема формування цілісного світогляду у вищій школі / В. Мироненко, І. Саєвич // Освіта і управління. – 2008. – Т1. Ч.1. – С.67-70.
31. Модернізація системи вищої освіти: соціальна цінність і вартість для України: монографія / [кол. авт.]/АПН України, Ін-т вищої освіти – К.: Пед. думка, 2007. – 222с.
32. Огнев'юк В. Навчання і виховання як соціоцентричні цінності / В. Огнев'юк // Вища освіта України. – 2003. - №4. – С.15-20.
33. Огнев'юк В.О. Освіта міжпарадигмального періоду. – К.: Нова 32 парадигма, 2005. – № 50. – С. 36-48.
34. Огнев'юк В. О. Осягнення освіти: Підсумки ХХІ століття/ В.О. Огнев'юк. – К.: Навч. книга, 2003. – 111с.
35. Огнев'юк В.О. Криза – момент істини для університетської освіти. // Науково – практичне видання «Вища школа». – 2009р. - №11. – С. 5-17.
36. Огнев'юк В.О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.
37. Огнев'юк В.О. Проблеми та перспективи оцінювання якості української освіти. / Моніторинг якості освіти: теорія та практика : матеріали Всеукраїнської науково – практичної конференції [Редкол. : В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа та ін.]. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2009. – С.6-9
38. Ортега-і-Гасет Х. Місія Університету // Ідея Університету: Антологія. – Львів, 2002.
39. Павловський Кшиштоф. Трансформації вищої освіти в ХХІ столітті: польський погляд. – К.: Навчально – методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент – освіти в Україні», 2005. – 230с.
40. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк,
41. Пелікан Я. Ідея Університету : пер. з англ. — К.: Дух і літера, 2009. — 306с.
42. Платон. Держава / Пер. з давньогр. Д.Коваль. – К.: Основи, 2000. – 355с.
43. Платон. Діалоги / Пер. з давньогр. – К.: Основи, 1999. – 395с.

44. Покликання університету: Зб. наук. пр. / Відп. ред. О. Гомілко. – К.: РІА «ЯНКО»; «ВЕСЕЛКА», 2005. – 304с.
45. Поляков М.В., Савчук В.С. Класичний університет: еволюція, сучасний стан, перспективи. – К.: Генеза, 2004. – 416с.
46. Секундант С. Реформа освіти в контексті філософії XVI – XVII сторіч. / С.Секундант // Філософська думка. – 2008. - №5. – С.52-63.
47. Сенека, Луцій Анней. Моральні листи до Луцілія / Пер. з латин. А.Содомори. – К.: Основи, 1999. – 603с.
48. Сірополко Степан. Історія освіти в Україні. – Київ: Наук. думка, 2001. – 912с.
49. Сковорода, Григорій. Твори: У 2т. – К.: АТ «Обереги», 1994. – (Гарвард. б-ка давнього укр. письменства).
50. Тоффлер, Елвін. Третя Хвиля / З англ. пер. А.Євса. – К.: Вид. дім «Всесвіт», 2000. – 480с. – Бібліогр. : с. 432-453.
51. Університетська автономія. Спеціальний випуск: зб. наук. статей / Упоряд.: С. Квіт, Г. Касьянов, Т. Ярошенко, К. Сігов, Л. Фінберг; Нац. ун-т “Киево-Могилянська Академія” // Дух і літера. — 2009. — № 19.
52. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В.Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472с.
53. Філософія освіти: науковий часопис / засн. Ін-т вищої освіти АПН України, нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, УАПН. – К.: Майстер-клас. 2005 - №1, №2; 2006 - №1, №2, №3
54. Хрестоматія з української класичної педагогіки: К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, Г.Ващенко, В. Сухомлинський: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Уклад. В.П. Кравець, О.І. Мешко. – К.: Грамота, 2008. – 768с.
55. Цицерон, Марк Тулій. Про державу; Про закони; Про природу богів / Пер. з латин. Володимир Литвинов. – К.: Основи, 1998. – 476с.
56. Ясперс К. Ідея Університету // Ідея Університету: Антологія. – Львів, 2002. 83. Ясперс, Карл. Психологія світоглядів / З нім. пер. О.Кислюк, В.Осадчук. – К.: Юніверс, 2009. – 464с. (Філософська думка). С. 432 -444.

Burbules Nicholas C. Philosophy of Education //Forthcoming in the International Encyclopedic Dictionary of Education, Routledge Publishing – https://www.academia.edu/23209849/Philosophy_of_Education